

PLAN VAN AANPAK

Drijf- en zwerfvuil

Stortsteenoevers Noordzeekanaal en IJ

PLAN VAN AANPAK

Drijf- en zwerfvuil
Stortsteenoever Noordzeekanaal en IJ

Landwerk

Auteur: Judith Harrewijn
november 2015

Opdrachtgever:

RWS WVL
Griffioenlaan 2
3526 LA Utrecht

INHOUD

INHOUD	5
INLEIDING	6
1. SAMENVATTING: SCHONERE STORTSTEENOEVERS VOOR EEN OPTIMALE WATERBELEVING	7
1.1. AANLEIDING	7
1.3. HUIDIGE SITUATIE	8
1.4. OMVANG VAN HET PROBLEEM	8
1.5. KWALITATIEVE FOODSDOELSTELLING	9
1.6. KWANTITATIEVE HOOFDDOELSTELLING	9
1.7. PROJECTRESULTATEN	11
1.8. AFBAKENING	12
2. PROBLEEMANALYSE	13
2.1. WAAR KOMT HET AFVAL VANDAAN?	13
2.2. OMVANG VAN HET PROBLEEM	13
2.3. DOELGROEPEN	15
3. RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S	16
3.1. RANDVOORWAARDEN	16
3.1.1. RANDVOORWAARDEN TIJD	16
3.1.2. RANDVOORWAARDEN GELD	16
3.2. PROJECTRISICO'S	16
4. PROJECTAANPAK	17
4.3.1. KWALITATIEVE HOOFDDOELSTELLING	17
4.3.2. KWANTITATIEVE HOOFDDOELSTELLING	17
4.3.3. FASE ÉÉN - VOORBEREIDINGSFASE: JUNI - OKTOBER 2015	18
4.3.4. FASE TWEE - DEFINITIEFASE: NOVEMBER 2015 - DECEMBER 2015	18
4.3.5. FASE DRIE - UITVOERINGSFASE: JANUARI 2016- AUGUSTUS 2016	20
4.3.6. FASE VIER - REALISATIEFASE: AUGUSTUS 2016 - JULI 2017	22
4.3.7. FASE VIJF - EINDEVALUATIE: AUGUSTUS 2017	23
4.3.8. FASE ZES - VERVOLG: 2018 EN VERDER	23
5. PLANNING: DE MIJLPALEN	24
6. FINANCIERING	28
7. PROJECTORGANISATIE	29
BIJLAGEN	31

INLEIDING

De kades van de wateren in Amsterdam worden ontsierd door veel zwerfvuil. De gemeente Amsterdam, waterbeheerders en andere partijen willen hier graag wat aan doen. In opdracht van Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL) schreef Landwerk dit *plan van aanpak* voor het project 'Aanpak drijf- en zwerfvuil stortsteenoever Noordzeekanaal en IJ'.

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk 'Schonere Stortsteenoever voor optimale waterbeleving' geeft de essenties van het project weer. Het tweede hoofdstuk gaat over een nadere analyse van het afval en hoofdstuk drie geeft kort de randvoorwaarden en risico's van het project weer. In hoofdstuk vier 'Projectaanpak' treft u een fasering en wordt een beschrijving van de hoofdactiviteiten toegelicht, inclusief een overzicht van de op te leveren producten. Daarna volgen de hoofdstukken planning, financiering, en projectorganisatie.

Dit plan van aanpak is een plan op hoofdlijnen en gaat vergezeld van een aantal bijlagen. In de bijlagen worden de samenwerkende partijen nader toegelicht.

1. SAMENVATTING: SCHONERE STORTSTEENOEVERS VOOR EEN OPTIMALE WATERBELEVING

1.1. Aanleiding

De grachten, het IJ en het Noordzeekanaal vormen een belangrijke identiteit van Amsterdam. Deze gebieden zijn "booming" en zowel economisch, sociaal en maatschappelijk belangrijk voor de verdere ontwikkeling van Amsterdam. Ze hebben een grote recreatieve aantrekkingskracht. Zowel op de wateren als op de kades wordt door toeristen en bewoners veel gerecreëerd. Dat geldt het hele jaar door; het vijfjaarlijkse Sail is daarbij een piekevenement. In de toekomst wil de gemeente Amsterdam de recreatieve waarde versterken door de kades meer openbaar te maken en wandelen en recreëren te stimuleren. Ook de kades van de nieuwe wijk Houthavens versterken vanaf 2016 de verbinding tussen land en water. Veel bewoners en medewerkers van bedrijven zullen daar gaan genieten van het water.

Toeristen en recreanten kijken nu helaas uit op rommel. Vele petflesjes, slippers, bidons, blikjes en piepschuim ontsieren de kades en de haven van Amsterdam. Bij het IJ en het Noordzeekanaal ligt veel afval op stortsteenoeveren. Wind en golfslag zorgen dat drijfvuil in het water op en tussen het stortsteen terecht komt. Dit afval is hier vervolgens lastig te verwijderen vanaf zowel het land als het water.

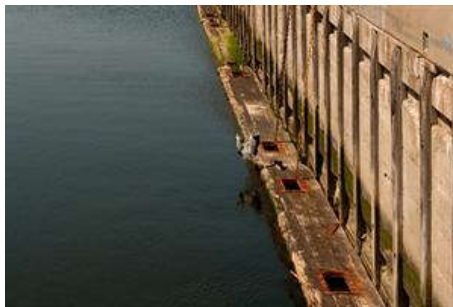
De sterk vervuilde oevers zijn onwenselijk. Ze verslechteren de recreatieve beleving en het imago van Amsterdam. Bovendien is het afval in het water nadelig voor de waterkwaliteit en het leven in het water. Daarnaast drijft het afval vanuit de stad richting Noordzee en zorgt daar voor vervuiling (plastic soep).

Verschillende partijen lopen in hun dagelijkse werkzaamheden tegen het ontsierende en vervuilende probleem van zwerfafval in water op. Zij willen graag toe naar een beheerbare oplossing voor het drijf- en zwerfvuil op stortsteenoeveren. Het gaat dan om de gemeente Amsterdam Waternet, Rijkswaterstaat West-Nederland Noord, Havenbedrijf Port of Amsterdam, Sportvisserij MidWest Nederland, de Plastic Soup Foundation en Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL). Omdat het probleem gemeenschappelijk is en de grenzen van de verschillende beheerders overstijgt, willen de verschillende partijen in een samenwerking naar een oplossing toe.

Dit plan van aanpak is geschreven in opdracht van Rijkswaterstaat WVL en kan door andere waterbeheerders worden overgenomen.

1.3. Huidige situatie

Een deel van de oevers langs het Noordzeekanaal en het IJ bestaat uit kademuren, basaltzettingen en stalen damwanden. Hier geeft het afval weinig problemen. Dat wil niet zeggen dat het niet in het Noordzeekanaal aanwezig is. Anders is dat voor de oevers die bestaan uit stortsteen. Op de stortsteenoevers is het vuil lastig te verwijderen. De stenen van basalt houden door hun onregelmatige vormen drijf- en zwerfvuil vast.

Kademuur (bron: Beeldbank RWS)

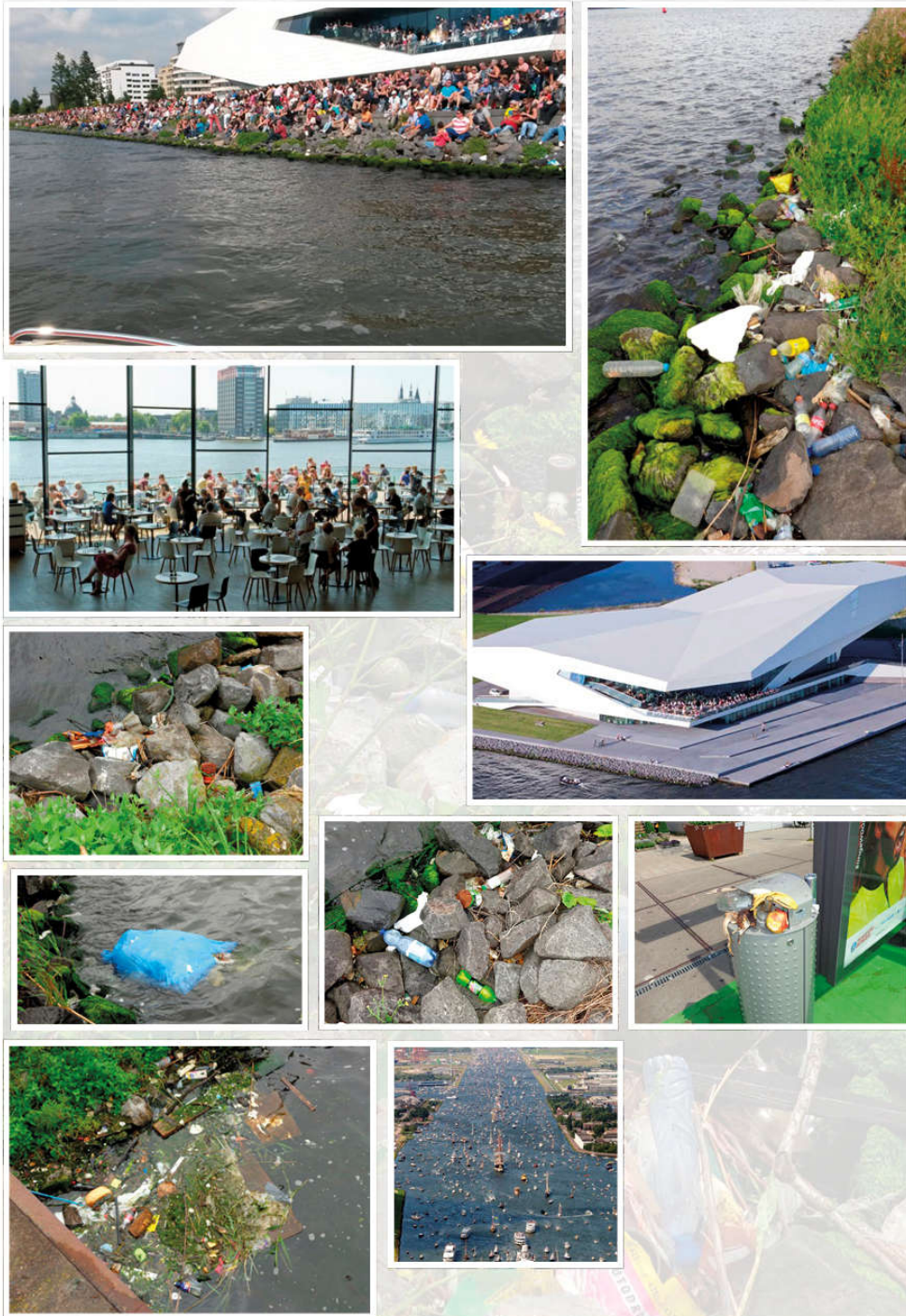
Stortstenen (bron: Stichting Klean)

De huidige inzet om het afval van de stortstenen te verwijderen heeft onvoldoende resultaat. Opruimen op de stortstenen is tijdrovend en arbo-technisch gevaarlijk:

- Waternet heeft binnen de gemeente Amsterdam als taak om drijvend afval uit bevaarbare watergangen te verwijderen. De boot die Waternet daarvoor inzet is niet geschikt voor het schonen van de stortsteenoevers.
- Gemeente Amsterdam (Stadsdeel Amsterdam-Noord) werkt met een boot met een zuiginstallatie. Gemeente Amsterdam huurt een aannemer in die daarmee grote stukken drijfvuil op de stortsteenoevers verwijdert. De inhuur is duur en de techniek is niet ideaal qua arbeidsomstandigheden.
- Opruimen op stortsteenoevers is arbo-technisch onverantwoord als publieksactiviteit, waarbij wordt opgeruimd met vrijwilligersgroepen. Op de plekken waar het wel kan wordt vanuit het Havenbedrijf Amsterdam gewerkt met groepen tewerkgestelden en met Dienst Werk en Inkomen (DWI). Het is echter geen structurele oplossing.

1.4. Omvang van het probleem

In 2014 analyseerde Antea Group tien locaties in Amsterdam. Alle locaties bleken ernstig vervuild en de stortsteenoevers kregen de kwaliteitsscore “zeer laag” (volgens de CROW-methodiek). Er zijn twee locaties onderzocht op hoeveelheden afval. Langs de Diemerzeedijk werden 198 items zwerfvuil per 20 m² (= 990 items per 100 m²) gemeten en op de IJ-oever ter hoogte van EYE 780 items per 100 m². Een recente schatting (augustus 2015) door partijen uit de samenwerking stortsteenoevers geeft aan dat de hoeveelheid afval per traject erg verschilt. Bij EYE

Recreatieve beleving IJ (EYE) en Noordzeekanaal

1.7. Projectresultaten

Bovenstaande doelen worden bereikt met een aantal deeldoelstellingen:

a. Samenwerkingsverband

Verschillende partijen in Amsterdam hebben elk hun reguliere taak in de aanpak van drijf- en zwerfvuil. De aanpak van drijf- en zwerfvuil op stortsteenoever valt hierbuiten (zie Bijlage 1). Deze partijen willen nu gaan samenwerken om het drijf- en zwerfvuil op stortsteenoever binnen de gemeentegrenzen van Amsterdam aan te pakken. Het gaat om de gemeente Amsterdam, Waternet, Rijkswaterstaat West-Nederland Noord, Rijkswaterstaat Leefomgeving, Havenbedrijf Port of Amsterdam en Sportvisserij MidWest Nederland, Plastic Europe en Plastic Soup Foundation.

b. Bestuurlijke inbedding en beleidsimplementatie

De samenwerking moet ervoor zorgen dat het probleem van drijf- en zwerfvuil op de agenda's komt en een plek krijgt binnen het (zwerf)afvalbeleid van de projectpartners.

Het project moet een vernieuwde aanpak van drijf- en zwerfvuil integreren in bestaand beleid en programma's, zoals het 'Ketenakkoord' Keep Me clean: I am Amsterdam en het 'Programma Schone Stad' van de gemeente Amsterdam, 'Verbinding met de omgeving' van Waternet en de 'Herziening hoogwaterbeschermingsprogramma voor Noorzeekanaal' van Rijkswaterstaat West-Nederland Noord.

De agendasetting en een betere beleidsafweging gelden ook voor nieuwe herinrichtingsplannen van (stortsteen)oevers. De projectgroep wil bestuurders en beleidsmedewerkers van de eigen organisaties informeren over de gevolgen van de huidige maatregelen. Daartoe zal zij alternatieven vergelijken met de huidige beleidskeuzes.

c. Aanpak bronlocaties/preventie

De samenwerkende partners willen meer zicht krijgen op bronlocaties langs het water en de stad, zodat structureel minder afval in het water belandt. Waar komt het afval vandaan en wie kunnen gericht aangesproken worden op het verspreiden van afval?

- Analyse bronlocaties

Partijen gaan na of er specifieke clustering van vuil plaatsvindt, er bronnen en doelgroepen (vervuilers) zijn aan te wijzen.

- Bewustwording

Partijen zullen doelgroepen gericht aanspreken op de gevolgen van hun handelen. Denk aan het gericht aanspreken van scholieren, pontvaarders,

hengelsporters, etc. langs EYE en Houthavens. Maar ook aan adoptie van oevers door recreatie- en horecaondernemingen.

- Voorzieningen en beheer

Tijdens een inventarisatie door stadsdeel Noord in augustus 2015 langs het Noordzeekanaal bleek dat de afvalbakken regelmatig overvol waren. Mogelijk komt uitpuilend afval van de bakken in het water/langs de oever terecht. Ook voldoende voorzieningen om afval op de kades en het water kwijt te kunnen (prullenbakken en gerichte bebording) bepalen mede of afval uit de stad in het water terecht kan komen.

Partijen gaan na waar voorzieningen ontbreken en of het beheer (frequenter legen) aangepast kan worden.

d. Innovatie opruimtechnieken

De partners zoeken naar nieuwe technieken die voorkomen dat het afval tussen de stortstenen komt of die helpen het afval beter of efficiënter te verwijderen. Technische innovaties worden verkozen boven handmatig schonen. Indien er op bepaalde locaties toch handmatig geschoond moet worden, wordt gekeken of het Arbo-technisch veiliger kan dan in de huidige situatie. Dit wordt door Waternet als onderzoeksvraag uitgezet bij de Hogeschool van Amsterdam .

Ook andere partijen, zoals het ingenieursbureau Tauw, Havenbedrijf Rotterdam verkennen betere technieken.

De deelnemende partijen staan open voor een collectieve inkoop indien er een haalbaar en prijstechnisch interessant concept wordt ontwikkeld. Mogelijk kan de technische ontwikkeling ook op andere locaties worden ingezet.

1.8. Afbakening

Het plan van aanpak wordt eerst toegepast op de IJ-oever (EYE) en de kades langs de nieuwe wijk Houthavens. Bij goede resultaten kunnen ook andere deelgebieden van het Noordzeekanaal en IJ of andere Amsterdamse watergangen volgen.

Genoemde partijen zetten de samenwerking op voor twee jaar: augustus 2015-augustus 2017. Elk kwartaal is er een projectgroepoverleg. Jaarlijks wordt het project gevalueerd.

2. PROBLEEMANALYSE

2.1. Waar komt het afval vandaan?

Meerdere waterbeheerders en betrokken partijen willen weten waar het afval vandaan komt. Hoewel niet al het afval traceerbaar is, is het wel zinvol om na te gaan of er specifieke bronlocaties zijn aan te wijzen en of maatregelen kunnen voorkomen dat afval gaat zwerven.

Over 'waar het afval vandaan komt' of 'wie de veroorzakers zijn' zijn **geen meet-**gegevens bekend. Logisch redenerend en afhankelijk van de locatie komt het afval uit het Amsterdam- Rijnkanaal, het Noordzeekanaal, van de kades en uit de stad. Vermoedelijke veroorzakers vanaf het water: de en binnen – en scheepvaart, particuliere waterrecreatie, hengelsporters, pontvaarders en vanaf het land: horecaondernemers recreanten en bewoners.

Een belevingsindicator voor zwerfafval is niet bekend. Maar uit de gemeentelijke gebiedsplannen blijkt dat zwerfafval na een slechte veiligheidsbeleving hoog scoort bij bewoners als knelpunt van de eigen leefomgeving. Zwerfafval (waaronder bijplaatsingen) komt op de twee plaats terug in op de gebiedsagenda van de gebiedsplannen.

2.2. Omvang van het probleem

Naast de herkomst van het afval is het zinvol om te weten om hoeveel afval het gaat. Weten om welke hoeveelheden en om wat voor soort afval het gaat, maakt het mogelijk te sturen op doelen en resultaat. Daarnaast bepaalt de hoeveelheid of een nieuwe techniek om de oevers te schonen markttechnisch interessant is. Dit project gaat uit van de gegevens die Antea Group in 2014 op de stortsteenoevers en in het Noordzeekanaal en het IJ verzamelde in opdracht van Waternet.

Kwantitatief

Alle tien onderzochte locaties in de analyse van Antea Group blijken ernstig vervuild te zijn. De stortsteenoevers krijgen de kwaliteitsscore "zeer laag" (CROW-methodiek). Twee van de tien locaties zijn gemonitord, namelijk de kade langs de Diemerzeedijk en de IJ-oever ter hoogte van EYE. Voor de twee locaties zijn respectievelijk **198 items per 20 m² (= 990 items per 100 m²)** en **780 items afval per 100 m² gemeten**. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de oever bij EYE enkele dagen voorafgaand aan de monitoring in opdracht van stadsdeel Noord gereinigd was.

Een recente schatting (augustus 2015) door A'dam Noord bij zeven keer schonen per jaar geeft aan dat op het traject EYE zich op 1 km stortsteenoever 140 m³ (7 x 20 m³)

afval per jaar verzamelt, en bij de IJ-Kantine 28 m³ (7x4m³) per jaar. Bij Houthavens (ca. 4 km oever) gaat het om 20 m³ per jaar (5 m³ per km).

Op de stortsteenoever richting Noordzee ligt naar mening van de projectgroep minder afval ten opzichte van het water binnen de gemeentegrenzen van Amsterdam.

In het water

Het drijfvuilvissen wordt door Waternet met vier schepen uitgevoerd, drie voor stedelijk gebied en één voor het Noordzeekanaal en het IJ. De hoeveelheid drijfvuil wordt iedere drie weken op vaste locaties (46 in 2014) en enkele variabele locaties onderzocht. Op basis hiervan wordt een kwaliteitsniveau bepaald. Het ambitieniveau is door de gemeente op 'score 7: redelijk schoon' vastgesteld. Dit werd in 2014 overal ruimschoots gehaald.

In **2012** is door Waternet **354 ton** en in **2013 266 ton** drijfvuil verwijderd. Hiervan is circa 75% afkomstig uit de bevaarbare watergangen van Amsterdam, de overige 25% is afkomstig van krooshekreinigers bij gemalen. (NB: het gaat hier om alle watergangen van Amsterdam en niet specifiek om het Noordzeekanaal en IJ). Fiets- en bootwrakken zijn niet opgenomen in deze hoeveelheden, organisch materiaal wel. Volgens de beheerders van Waternet is het aandeel organisch materiaal in stedelijk gebied echter minder dan 10%. De kosten voor het verwerken van drijfvuil bedroegen in 2013 € 138,38 / ton (exclusief de exploitatiekosten waaronder 8 fte voor uitvoering, schepen, huisvesting, etc.). Daarmee kwamen de verwerkingskosten in 2013 uit op € 37.000,-. (Bron: Antea Group, november 2014.)

Kwalitatief

Het type afval verschilt per locatie.

De hoeveelheid en samenstelling van het afval gevonden tijdens de meting op de Diemerzeedijk en de IJ-oever ter hoogte van EYE (Antea Group), is tevens onderzocht aan de hand van OSPAR Beach Litter Monitoring. Dit is een gestandaardiseerde methode zoals die op Europese stranden wordt toegepast om de hoeveelheid afval vanuit zee en de herkomst daarvan te herleiden. Deze methode is aangepast aan de omstandigheden voor regionale wateren. De systematiek maakt gebruik van een "survey form". Hiermee wordt gevonden afval per locatie gecategoriseerd op materiaal (plastic, metaal, glas, chemisch, papier, hout, voedsel) en voorwerp (plastic fles, dopjes, aanstekers, blikjes, pallets, spanbanden, etc.).

Zie hieronder de voorbeelden Mercuriushaven – Houthaven en de IJ-oever ter hoogte van EYE

Scheepsafval versus recreatief/consumentenafval

Duidelijk voorbeeld van een sterk vervuilde stortsteenoever is het traject Mercuriushaven - Houthaven langs de zuidoever van het Noordzeekanaal. Deze oever is vanaf het land niet bereikbaar. Dit betekent dat al het afval vanuit het water wordt aangevoerd. Opvallend is dat hier ook veel grote afvalfracties liggen, zoals houten balken en platen, plastic kratten en emmers en stukken (piep)schuim.
Mercuriushaven - Houthaven

1. piepschuim/purschuim: 29% (57 stuks)
2. plastic overig 2,5-5 cm: 25% (49 stuks)
3. plastic overig 0-2,5 cm: 15% (30 stuks)

De samenstelling van het afval lijkt hier meer beïnvloed door scheepvaart en industrie dan op andere locaties zoals de IJ-oever ter hoogte van EYE waar consumentenafval (verpakkingsmateriaal, drankflessen, blikjes, etc.) duidelijk het overgrote deel van het afval vormt.

IJ-oever ter hoogte van EYE

1. plastic overig: 2,5-5 cm: 40% (312 stuks)
 2. plastic overig: 0-2,5 cm: 26% (202 stuks)
 3. piepschuim/purschuim: 6% (49 stuks)
- (Bron: Antea Group, november 2014.)

Naar het idee van Havenbedrijf Port of Amsterdam wordt met de Green Deal Scheepafvalketen het zwerfafval van de zeescheepvaart en de binnenvaart steeds beter afgevangen. De binnenvaart kan het afval op kades gescheiden aanbieden waarna het gratis wordt opgehaald. Onderzocht moet worden middels monitoring of met de Green Deal anno 2015 het scheeps- en binnenvaartafval is afgenomen.

2.3. Doelgroepen

De volgende doelgroepen zijn gebaat bij watergangen en stortsteenoeveren en kades zonder zwerfvuil:

- waterbeheerders,
- gemeente Amsterdam,
- horeca,
- aanwonenden kades en oevers,
- recreanten.

De volgende doelgroepen spelen een rol bij het realiseren van de geformuleerde doelen:

- bestuurders (van betrokken partijen),
- interne overlegstructuren (Beheer Openbare Ruimte (BOR), RVE's),
- gebiedsbeheerders (gemeente),
- ontwikkelaars (gemeente),
- waterbeheerders,
- woon-werkverkeer pontveren, nautisch beroepsverkeer,
- horeca-ondernemers,
- sportvissers en beroepsvissers,
- recreanten,
- aanwonenden kades en oevers.

Scholieren worden met het programma Schone Stad van Gemeente Amsterdam betrokken bij plastics in water.

3. RANDVOORWAARDEN EN RISICO'S

3.1. Randvoorwaarden

3.1.1. Randvoorwaarden Tijd

De samenwerking wordt opgezet voor twee jaar: augustus 2015- augustus 2017.

Samenwerkende partijen voeren het project het eerste jaar uit binnen hun reguliere werkzaamheden. Doelen worden vertaald in compacte taken.

Taken worden naar gebied waarvoor die partij verantwoordelijk is verdeeld. Taken worden in overeenstemming met elkaar verdeeld.

Jaarlijks wordt het project geëvalueerd.

3.1.2. Randvoorwaarden Geld

De inzet van uren wordt bekostigd vanuit de eigen organisaties. Dit komt minimaal neer op 72 uur per organisatie per jaar, te weten: overleguren (4 x 6 uur per jaar) en uitvoeringsuren (minimaal 4 uur per maand). Voor de uitvoering zie par. 4.3

Voor specifieke middelen of studie/onderzoek zoeken de partners naar financiële middelen binnen de reguliere (beleids- en onderzoeks-) programma's of nieuwe fondsen.

Waar mogelijk (zoals een innovatieve opruimtechniek wordt bekeken of dit met partners buiten Amsterdam kan, te denken valt dan aan Havenbedrijf Rotterdam of provincie Friesland in het kader van de Friese meren en de vele recreatieve oevers) Zie verder hoofdstuk 6 financiering.

3.2. Projectrisico's

- Het probleem wordt niet als urgent en groot genoeg beschouwd waardoor een gezamenlijke aanpak als minder relevant wordt gezien.
- Er is onvoldoende commitment van de partners – ze wachten op elkaar.
- Het project wordt gezien als een op zichzelf staand project, zonder bestuurlijke inbedding.
- Er zijn geen financiële middelen.
- De bestuurlijke aanpak wordt onvoldoende bewaakt (slagkracht versus beheeraanpak).

4. PROJECTAANPAK

In dit hoofdstuk worden de aanpak, fasering en planning voor de projectdoelen omschreven.

4.1. Hoofddoelen

4.3.1. Kwalitatieve hoofddoelstelling

De kwalitatieve hoofddoelstelling is middels een integrale aanpak van Amsterdamse waterbeheerders te komen tot een structurele vermindering van drijf- en zwerfvuil in het Noordzeekanaal en het IJ. De samenwerking moet leiden tot schonere stortstenenoevers en kades zodat de recreatieve beleving verbetert. Uiteindelijk zorgt minder afval in de stad ook voor minder toestroom richting de Noordzee en een verbeterde waterkwaliteit.

Om deze doelstelling te bereiken worden zowel preventieve maatregelen (herijking/herziening beleid voor plastic in water en voorlichting), curatieve maatregelen (innovatie opschoontechnieken) als repressieve maatregelen (handhaving) ingezet.

4.3.2. Kwantitatieve hoofddoelstelling

1. Schonere stortstenenoevers:
Er wordt een kwantitatieve en kwalitatieve 0-meting gehouden bij IJ-oever (EYE) en Houthavens. In 2017 is het aantal m³ met 25% verminderd. Voor het type afval zijn drie bronlocaties achterhaald en voor elk is een preventieve maatregel ingezet. (reverentiewaarde = EYE 780 items per 100 m², AnteaGroup 2014).
2. Schonere watergangen
Schonere watergangen in Amsterdam en minder toestroom naar de Noordzee (plastic soep): Doel is om 266 ton drijfvuil (meting Waternet 2013) te verminderen naar 239 ton (10% reductie) in augustus 2017.

4.2. Projectresultaten

(Zie voor een uitgebreide beschrijving hoofdstuk 1.)

- a. Samenwerkingsverband opzetten.
- b. Bestuurlijke inbedding en beleidsimplementatie

De samenwerking moet ervoor zorgen dat het probleem van drijf- en zwerfvuil op de agenda's komt en een plek krijgt in het zwerfafvalbeleid. De agendasetting en een betere beleidsafweging gelden ook voor nieuwe herinrichtingsplannen van (stortsteen)oevers.

c. Aanpak bronlocaties/preventie

De samenwerkende partners willen meer zicht krijgen op bronlocaties langs het water en de stad. Waar komt het afval vandaan en wie kunnen gericht aangesproken worden op het verspreiden van afval?

d. Innovatie opruimtechnieken

De partners zoeken naar nieuwe technieken die voorkomen dat het afval tussen de stortstenen komt of die helpen het afval beter te verwijderen. Technische innovaties worden verkozen boven handmatig schonen.

4.3. Fasering en besluitmomenten

4.3.3. Fase één - voorbereidingsfase: juni - oktober 2015

<i>Wat</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Waar</i>
Samenwerking				
Werkbespreking I	Formeren projectgroep en ambities bepalen	Waternet/R WS WVL	juni	-
Werkbespreking II	Formeren projectgroep: analyse probleem en doelen inclusief Go samenwerkingsverband	RWS WVL	augustus	-

4.3.4. Fase twee - definitiefase: november 2015 - december 2015

<i>Wat</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Waar</i>
Samenwerking				
Verbreding partijen	Bij de Plastic Soup Foundation (PSF) wordt nagegaan of zij een rol kunnen spelen in de samenwerking. Bijv.: meer zichtbaarheid geven aan het project, lobby van innovatieve technieken richting bedrijven.	Amsterdam, Stadsdeel Nieuw-West	Oktober	-
Projectoverleg	- Bespreken PvA - Afbakening innovatie-opdracht incl. presentatie Tauw - Bespreken rol PSF	RWS WVL, e.a.	2 –nov november	-
Plan van Aanpak	Product: PvA	RWS WVL	november	-

Aanpak bronlocaties/preventie				
Analyse -Verkenning bronnen	Verkenning bronnen/doelgroepen EYE, Houthavens, evt. belangrijke toevoer vanuit de stad (horeca, bedrijven, woonboten, recreatievoorzieningen). Lijst opstellen met locaties en doelgroepen en geldende afspraken. Bij het ontbreken van afspraken mogelijke interventies nagaan i.s.m. RWS WV (zoals adoptie prullenbak/oeveren).	Amsterdam- Zuid, West i.s.m. RWS WV	December	IJ(EYE), Houthaven en Noordzeeka naal
Innovatie opruimtechnieken				
0-meting: Kwantitatief Kwalitatief	<i>Hernieuwde-ijking van Antea Group– onderzoek, monitoring kwantitatief en kwalitatief en beeldgericht. / beeldmeetlat stortsteenovers. op EYE en Houthavens Inclusief aandeel scheepsafval op Mercuriushaven – Houthaven Hoeveelheid afval en de samenstelling van het afval nagaan.</i> <i>Nagaan indicator microplastics en weekmakers</i>	Waternet Havenbedrijf, Amsterdam (Noord), RWS NHN	Februrari Februari	IJ(EYE), Houthaven
Inventarisatie opruimacties - kaart	Interventielijst maken van huidige opruimlocaties, deelnemende groepen en frequentie van acties bij alle deelnemende partijen. Verwerken op kaartbeeld.	<u>Sportvisserij</u> e.a.	Februari.	IJ(EYE), Houthaven en Noordzeeka naal
Verkenning en Advies innovatieve opschoontechnieken HvA	Waternet stelt een onderzoeksvraag op voor innovatieve opschoontechnieken van stortsteenovers vanaf het water en vanaf het land incl. Arbo-technische eisen, kostenberkening. De vraag wordt uitgezet bij Hogeschool van Amsterdam. Advies slagingskans aan projectgroep.	Waterschap , gemeente A'dam- Noord, Havenbedrij f	November (mei)	
Advies Slibremmer	Nadere verkenning Tauw, inclusief kostenberekening. Advies slagingskans aan projectgroep.	Havenbedrijf	December (mei)	
Advies R'dam	Nadere verkenning ideeën Havenbedrijf Rotterdam, inclusief kostenberekening. Advies slagingskans aan projectgroep.	GS	Februari (mei)	
Advies Rietbegroeiing stortsteenovers	<i>Navragen bij RWS intern/ ing. bureau of riet op lange termijn stortstenen constructie in gevaar brengt. Nagaan beheermaatregelen riet. Locatieonderzoek: Nagaan of riet afval weert of juist verzamelt. Advies slagingskans aan projectgroep.</i>	RWS WNN	Februari (mei)	

4.3.5. Fase drie - uitvoeringsfase: januari 2016- augustus 2016

<i>Wat</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Wie (trekker)</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Waar</i>
Samenwerking				
Projectoverleg	- Bespreken aanpak bestuurlijke inbedding. - Bespreken interventielijst bronnen.	<u>A'dam-Nieuw-West</u> e.a.	<i>Februari</i>	-
Projectoverleg	Presentatie uitkomsten HVA, e.a. technieken, bespreken keuzerichting innovatie en mogelijkheid collectieve inkoop.	<u>Waternet</u> e.a.	<i>Mei</i>	-
Projectgroep	Verkenning provincie Noord- Holland als nieuwe projectpartner voor vervolg en nieuwe acties.	<u>Rijkswaterstaat WNN</u>	<i>September</i>	
Aanpak bronlocaties/preventie				
Interventielijst bronnen	Bij ontbreken afspraken bronlocaties mogelijke interventies i.s.m. nagaan RWS WVL (zoals adoptie prullenbak of oever door MKB). Dit lokaal en water specifiek maken. Prioritering doelgroepen/interventies. Lijst met mogelijke interventies voor specifieke bronnen gereed.	<u>Amsterdam Zuid, West</u> i.s.m. RWS WVL	<i>April</i>	<i>IJ(EYE) Houth.</i>
Verkenning betere zichtbaarheid huidige opruimacties	Verkenning alle opruimacties concentreren op 1 dag/week voor zichtbaarheid.	<u>Sportvisserij</u> e.a.	<i>februari</i>	
Verkenning aanpak visplaatsen Hengelsportverenigingen	Verkenning Hegelsportverenigingen, bij EYE en Houthavens (evt. andere locaties Noordzeekanaal) verbeterde aanpak (evt. artikel in clubblad, presentatie tijdens overleg). Nagaan voorzieningen op visplekken, andere voorzieningen, bespreken aanpak met gemeente	<u>Sportvisserij</u> i.s.m. <i>betreffend stadsdeel</i>	<i>Mei</i>	<i>IJ(EYE) Houtv. (evt. andere locaties Noordzeekanaal)</i>
Artikel in visblad	In Regio-editie artikel over aanpak plastics in Water	<u>Sportvisserij</u>	<i>Augustus</i>	
Optimaliseren beheer kades	Afsluiting werkcontainers bouw, extra prullenbakken	<u>Havenbedrijf stadsdelen</u>	<i>Mei</i>	

Innovatie opruimtechnieken				
Instructie HvA	Toelichting innovatie-opdracht opschonen stortsteenoever, in het veld aan studenten HvA	<u>Waterschap</u> , A'dam-Noord, Havenbedrijf	januari	IJ(EYE) Houtv.
Bestuurlijke inbedding				
Intern bestuurder als agendalid	Agenderen project, minimaal één bestuurder interne organisatie als agendalid. Informeren middels PvA en oplegnotitie.	allen	januari	-
Verkenning inrichting Houthavens	Gesprek over (beheer)mogelijkheden inrichting Houthavens ter voorkoming afval in water met Rob Schouten, contactpersoon voor de nieuwbouw van het projectmanagementbureau (cluster Ruimte en Economie).	<u>A'dam-West</u>	Januari	Houthavens
Eventueel Studie alternatieven strotstenen oevers	<i>Studie naar alternatieven stortsteenoever en herinrichting kades voor bestuurders en afdeling beheer. Welk type oeverbescherming "vangt" weinig vuil en welk type is goed/eenvoudig reinigbaar? Wat zijn bijkomende voor- en nadelen van die types en kosten? Welke beheermaatregelen gelden voor deze oevers/kades?</i>	Extrern?	Juli	
Koppeling Ketenakkoord	Inbedding water in Ketenakkoord Keep Me clean: I am Amsterdams A'dam /Schone Stad Bijvoorbeeld met een pilot Beïnvloeding van schoon gedrag langs kades/waterwegen. Uitwerking pilot. (start febr. '16, oplevering juli '17)	<u>A'dam-Nieuw-West</u> RWS WVL	Februari '16-	IJ(EYE) Houth.
CROW-systematiek voor water	Nagaan beeldgericht reinigen van oevers als nieuwe methodiek binnen A'dam 's beleid, bijv. bij de werkgroep openbare ruimte. Verkenning budget A'dam-Nieuw-West voor doorontwikkeling CROW	<u>A'dam-Noord</u> , <u>A'dam-Nieuw-West</u>	April	-
Informeren projectgroep Schone Stad (onderdeel van programma Schoon)	Schone stad draagt zorg voor: uniforme aanpak van Schoon (zwerfafval) in de diverse stadsdelen. Thema water integreren in zwerfafvalbeleid. Bijv. met presentatie beleidsmedewerkers en/of "menukaart" aanpak plastic in water. Product: aanpak implementatie	<u>A'dam-Noord</u> (Erik, Emiel) RWS WVL	April	-
Informeren	Beheermaatregelen voorkoming plastics in	<u>A'dam-Noord</u> ,	April	-

werkgroep Beheer openbare ruimte BOR overleg	water 'stedelijk waterbeheer'		
Voorbeeldproject Waterbeheer	Presentatie op Netwerkdag Schoon water. Artikel in intern Stadsblad of Magazine H20, Gram, e.a. vakbladen.	<u>RWS WVL</u> , <u>A'dam-Nieuw-West</u>	<i>Maart</i> <i>Augustus</i>
Agendering G4	Projectaanpak/ aanpak kades/ stortstenen Grote steden /gemeenten	GS	<i>September</i>
Publieks-/Persactie	Genereren pers en bestuurlijke aandacht (wethouders, bestuurders partijen). Bijvoorbeeld gedragsbeïnvloeding gefilmd straattheater op het water in combinatie met PSF, Plastic Whale /Ecover .	Allen	<i>September/</i> <i>Oktober</i> <i>IJ(EYE)</i>

4.3.6. Fase vier - realisatiefase: augustus 2016 - juli 2017

<i>Wat</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Waar</i>
Samenwerking				
Projectoverleg	- Evaluatie project 1 ^e jaar - Bespreken input PvA komend uitvoeringsjaar.	A'dam-Noord (Erik) e.a.	<i>September'</i> <i>16</i>	-
Projectoverleg	- lopend			
Bestuurlijke inbedding				
Inbedding aanpak plastics in water in regulier beleid	Beleidsaanpak voorkoming zwerfafval op stortsteen oevers -Inbedding aanpak plastic/zwerfafval in water/kades in A'dam afvalbeleid -advies alternatieven stortstenen bestuurders (RWS) - CROW methodiek water - Collectieve inkoop nieuwe techniek	<u>allen</u>	<i>Juli'17</i>	
Advies alternatieven stortsteenoeveren en beheer kades	Rapportage n.a.v. studie alternatieven stortsteenoeveren en herinrichting kades. Bestemd voor bestuurders (planning, uitvoering en gecontracteerde aannemers) en de afdeling beheer.	<u>RWS NHN</u> RWS WVL, e.a.	<i>Februari</i>	
Pilot Ketenakkoord	Oplevering resultaten pilot in kader Ketenakkoord: Bijv. beïnvloeding van Schoon gedrag langs kades	<u>A'dam-Nieuw-West</u> <u>e.a.</u>	<i>Juli '17</i>	
Innovatie opruimtechnieken en beheermaatregelen				

Collectieve inkoop

Collectieve inkoop nieuwe techniek

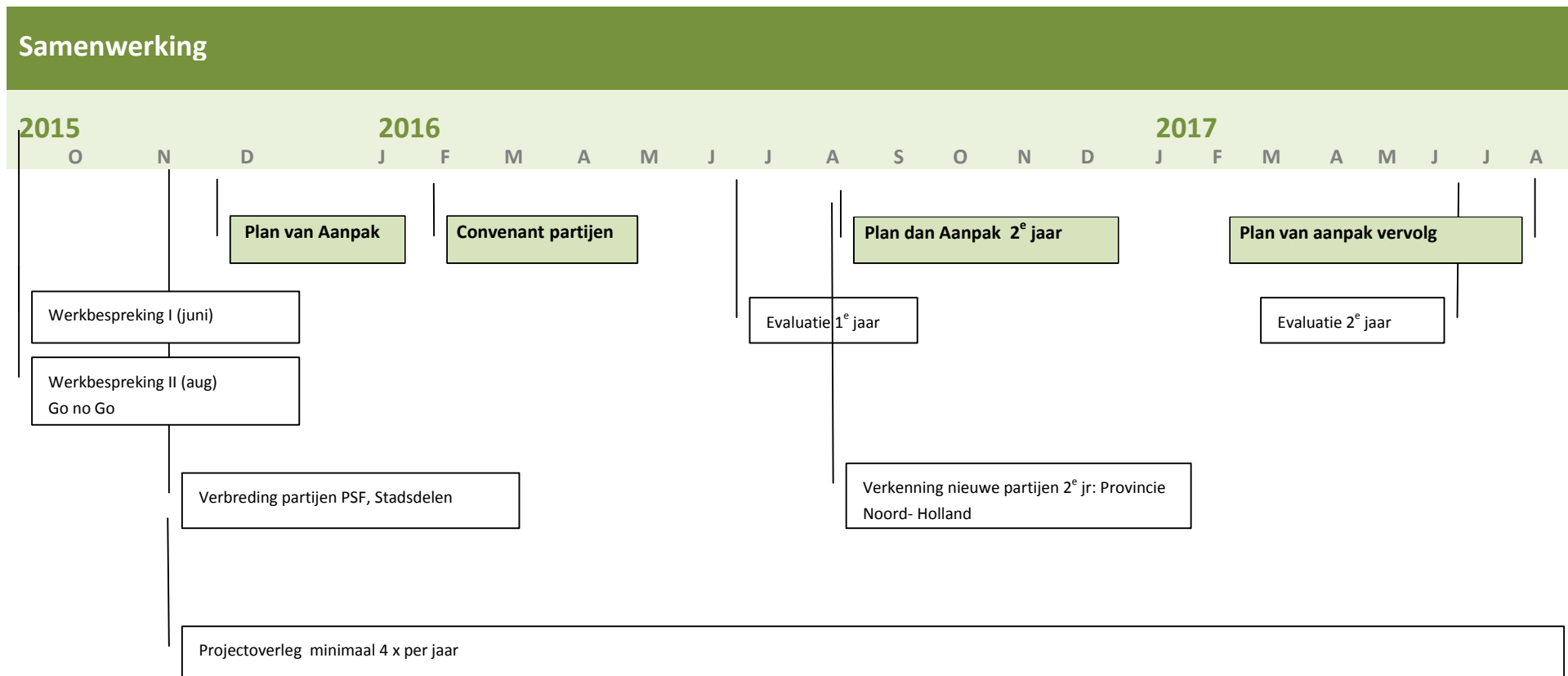
Januari. '17

4.3.7. Fase vijf - eindevaluatie: augustus 2017

<i>Wat</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer 2017</i>
Samenwerking			
Projectoverleg	- Evaluatie project 2 ^e jaar - Bespreken input PvA vervolg .	A'dam-Noord (Erik) e.a.	Augustus '17
	- <i>Opstellen PVA vervolg</i>	<i>n.t.b.</i>	<i>Sept-november</i>
Aanpak bronlocaties/preventie			
Evt. Monitoring	- <i>Bewustwordings-/belevingsonderzoek</i>		<i>Juli '17</i>
	- Innovatie opruimtechnieken en beheermaatregelen		
Monitoring	- 500 items per 100 m2 op stortsteenoever - 500 items drijfvuil - Evt. via CROW-methodiek water	- n.t.b.	<i>Maart '16-juli'17</i>

4.3.8. Fase zes - vervolg: 2018 en verder

5. PLANNING: DE MIJLPALEN

Bestuurlijke inbedding

2015

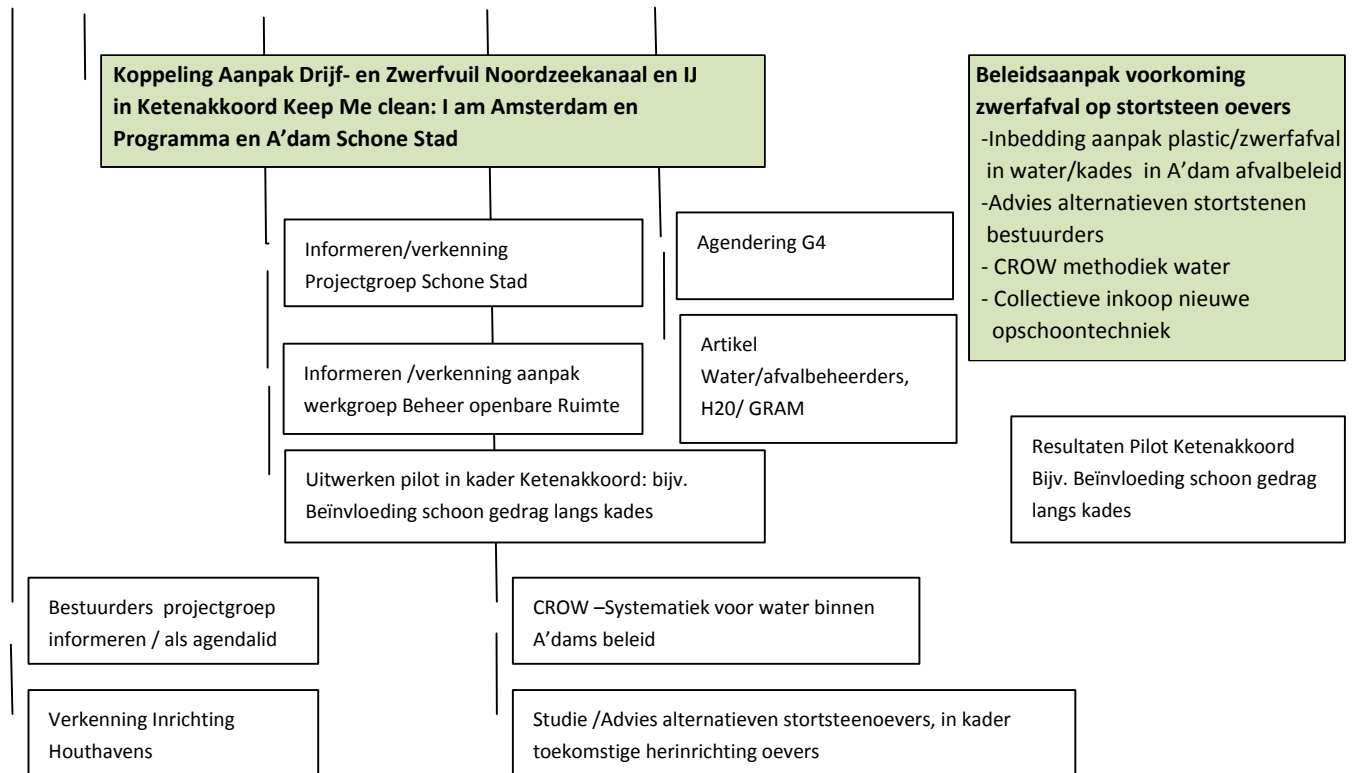
O N D

2016

J F M A M J J A S O N D

2017

J F M A M J J A

Aanpak bronlocties & preventie:

2015

O N D

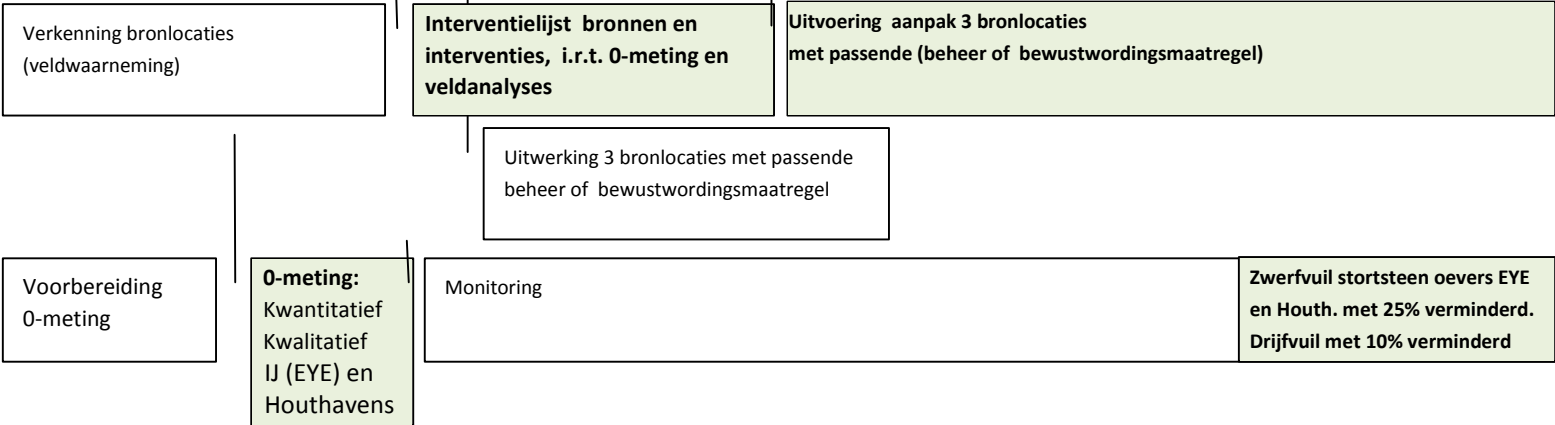
2016

J F M A M J J A S

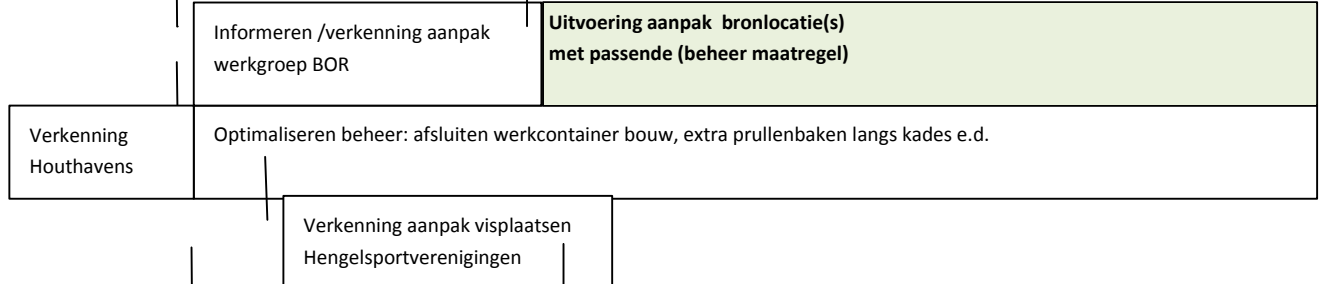
2017

O N D J F M A M J J A

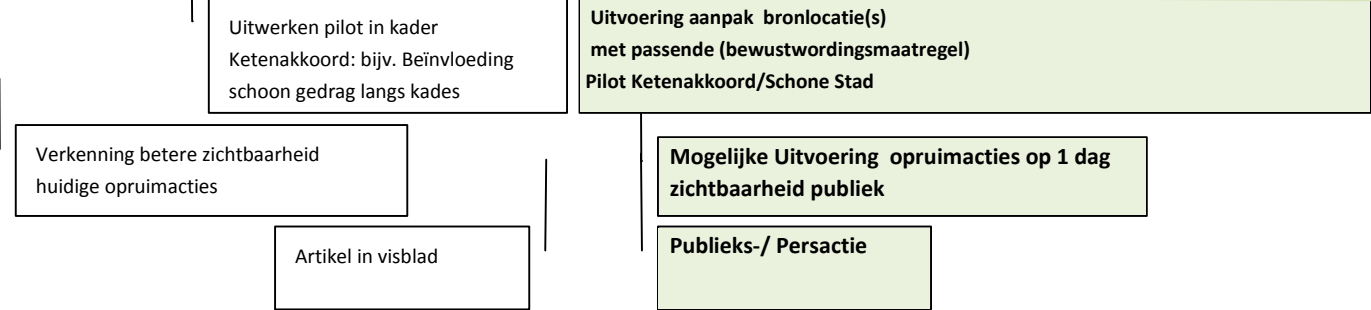
Analyse

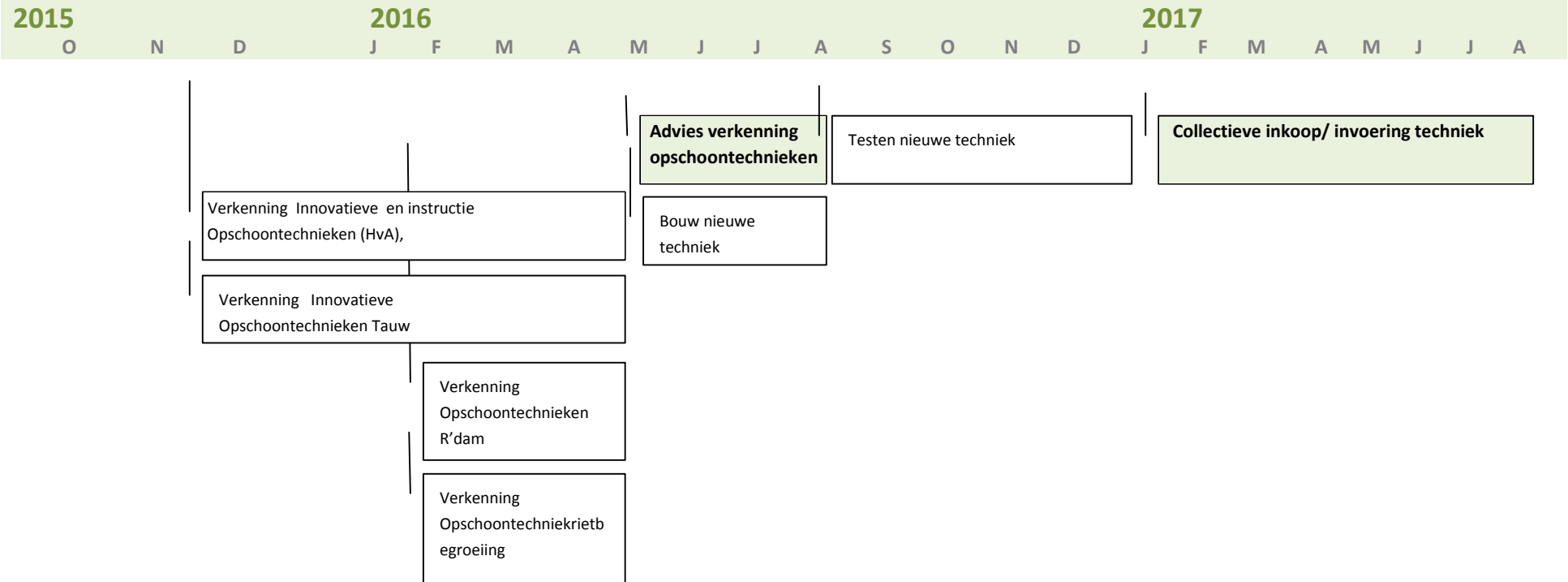
Beheer

Bewustwording

Aanpak Innovatieve opschoontechniek:

6. FINANCIERING

De inzet van uren wordt bekostigd vanuit de eigen organisaties. Dit komt minimaal neer op 72 uur per organisatie per jaar, te weten: overleguren (4 x 6 uur per jaar) en uitvoeringsuren (ca. 4 uur per maand. Voor de uitvoering zie par. 4.3

Specifieke projectonderdelen zijn in deze fase nog niet te ramen.

Voor specifieke projectonderdelen, zoals de 0-meting, voor de ontwikkeling van een andere (innovatieve) opschoontechniek, zal een kostenraming gemaakt moeten worden. Dit geldt t.z.t. ook voor de bijdrage per partner.

Voor andere onderdelen zoals de pilot binnen het programma Amsterdam Schoon, of een studie naar herinrichtings- en beheeralternatieven voor stortsteenoeveren dienen door de verantwoordelijke projectpartners t.z.t. opgesteld te worden.

7. PROJECTORGANISATIE

7.1. Deelnemende partijen

Rijkswaterstaat West-Nederland Noord
Waternet
Havenbedrijf Port of Amsterdam
Sportvisserij MidWest Nederland
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Noord
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Zuid
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel West
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel NieuwWest
Rijkswaterstaat WV
Plastics Soup Foundation (agendalid)

7.2. Overleg

Procesbewaker: A'dam Noord - Erik van den Beuken
Voorzitter: roulerend voorzitterschap (per overleg te bepalen)
Frequentie: één maal per kwartaal
Locatie: op locatie bij één van de partijen (per overleg te bepalen)

BIJLAGEN

BIJLAGE I Partijen en werkzaamheden

Waternet

Waternet is de overkoepelende organisatie voor het Hoogheemraadschap van Amstel, Gooi en Vecht en voert verschillende watertaken voor de gemeente Amsterdam.

Waternet zorgt voor het zuiveren van afvalwater, het maken van drinkwater en het beheer van oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit. Hieronder valt het verwijderen van drijfvuil uit alle bevaarbare wateren van de gemeente Amsterdam.

Waternet verwijdert drijvend vuil en (zeer) grote fracties van de oever.

Op IJburg wordt een project met Wajong-ers uitgevoerd met de provincie Noord-Holland om uitlopers van wilgen en zwerfafval te verwijderen van de waterkering.

Waternet heeft een thema 'verbinding met de omgeving'. Daar wordt aanpak stortstenen aan gekoppeld.

Rol aanpak (stortsteen)oeveren en kades:

- Trekker verkenning innovatie opruimtechnieken.
- Eventueel inhuur/inkoop bij gereedheid opschoontechniek.

Rijkswaterstaat West-Nederland Noord

Rijkswaterstaat opereert vanuit vastgelegd beleid. Bouwstenen hiervoor zijn onder meer de Kader Richtlijn Water (KRW) en de KRM (Kader Richtlijn Mariene Strategie). Voor Rijkswaterstaat is de veiligheid, doorstroming en waterkwaliteit van belang. Het schoonhouden van de oevers zit niet in een prestatiecontract. Rijkswaterstaat verwijdert alleen vuil bij meldingen van burgers of als de veiligheid of waterhuishouding in het geding komt, bijvoorbeeld bij sluzen en gemalen. Bij IJmuiden is eerder in samenwerking met KIMO in 2013 een onderzoek gedaan naar de toestroom van afval via het Noordzeekanaal richting zee. Daaruit blijkt het vuil vanuit het Noordzeekanaal beperkt.

Rol aanpak (stortsteen)oeveren en kades:

- bestuurlijke inbedding eigen organisatie: binnenkort wordt het hoogwaterbeschermingsprogramma voor Noordzeekanaal herschreven. Het schoonmaken/houden van de oevers (ook afweging herinrichting stortsteenoeveren) kan daarin mogelijk een plek krijgen.
- eventueel inhuur/inkoop bij gereedheid opschoontechniek.

Rijkswaterstaat WV

Water, Verkeer en Leefomgeving (WV) ontwikkelt voor Rijkswaterstaat de visie op onder meer het hoofdvaarwegennet en het hoofdwatersysteem en op onze leefomgeving.

Rol aanpak (stortsteen)oeveren en kades:

- kwartiermaker- project opstart,
- kennis delen externe partijen (o.a. beschikbaar voor presentaties, kennis aanpak zwerfafval bij specifieke doelgroepen (vanuit Gemeente Schoon),
- landelijke opschaling /bekendheid project.

Gemeente Schoon

Gemeente Schoon is het kenniscentrum over zwerfafval.

Rol aanpak (stortsteen)oeveren en kades: agendering gemeenten (G4), en kennis over aanpak zwerfafval en gedragsbeïnvloeding en specifieke doelgroepen

Havenbedrijf Port of Amsterdam

Het havenbedrijf is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening en vestigingsklimaat in het havengebied. Hoofdtaken in dit kader zijn onderhoud van de infrastructuur veilige en milieuverantwoorde afwikkeling van het scheepvaartverkeer.

Het Havenbedrijf heeft met de Green Deal Scheepafvalketen het zwerfafval van de zeescheepvaart en de binnenvaart steeds beter afgevangen en het Havenafvalstoffenplan. Scheepsafval wordt verzameld op de kades en gratis verwerkt. Het Havenbedrijf is beheerder maar geen handhaver.

Het Havenbedrijf heeft een project waarbij in het kader van reclassering (Dienst Werk en Inkomen (DWI)) de oevers langs het Noordzeekanaal/Houthavens gereinigd worden. Op een drietal locaties wordt handmatig. Het schoonmaken van de stortsteen oevers is voor hen geschikt omdat het op een rustige plek is (uit het zicht) en het werk eenvoudig. De ervaring is dat als het schoongemaakt is het ongeveer twee maanden duurt voordat het weer vol ligt met vuil.

Op deze manier hoeft er niet betaald te worden voor het verwijderen van het afval op deze plek. Waternet haalt de vuilniszakken per schip op. Deze samenwerking loopt goed.

Er zijn voor ons geen kosten verbonden aan dit project. Wij gaan er ook mee door. Het is echter geen structurele oplossing.

Veel oevers zijn in beheer bij bedrijven die er gevestigd zijn. Diverse bedrijven hebben het Havenbedrijf benaderd met de vraag of zijzelf of het havenbedrijf wat kan doen aan het afval dat er ligt. Het Havenbedrijf verwijst de bedrijven door naar de organisatie/aannemer die het nu ook voor ons doet. Het Havenbedrijf ziet geen mogelijkheden om bedrijven te handhaven op het schoonhouden van hun oevers.

Rol aanpak (stortsteen)oevers en kades:

- meedenken/ inzet netwerk.
- Eventueel inhuur/inkoop bij gereedheid opschoontechiek,
- Havenbedrijf kan podium/locaties bieden voor uittesten innovatieve technieken.

N.B. Het probleem is qua omvang in relatie tot ander opgaven voor het Havenbedrijf te klein voor extra middelen buiten deelname aan de projectgroep.

Het Havenbedrijf is benieuwd naar de herkomst van het afval en hoopt met de samenwerkende partijen kosten voor meer structurele oplossingen gedeeld kunnen worden

Amsterdam

De gemeente heeft een groot recreatief belang bij schone oevers. Amsterdam wil langs de IJ oevers meer openbaar maken voor recreatief gebruik en ziet liever geen stortsteenoevers. A'dam Noord maakt schoont bij Eye. Er ligt veel afval. A'dam Noord werkt met een boot met een zuiginstallatie. Gemeente Amsterdam huurt een aannemer in die daarmee grote stukken drijfvuil op de stortsteenoevers verwijdert. Het resultaat is goed, maar de inhuur is duur en de techniek is niet ideaal qua arbeidsomstandigheden.

Daarnaast zijn er een aantal stukjes strandjes die door bewoners/gebruikers schoongemaakt worden.

Rol aanpak (stortsteen)oevers en kades:

- bestuurlijke agendering, beleidsimplementatie 'Ketenakkoord' incl. programma Amsterdam Schoon, samenwerking externe partijen (PSF/ Plastic Europe), verbetering beheeraanpak, meedenken innovatietechniek,
- preventie gerichte aanpak doelgroepen
- educatie op scholen in programma Amsterdam Schone Stad,
- evt. collectieve inkoop bij gereedheid opschoontechniek.
- bewaking projectvoortgang.

Sportvisserij Midwest Nederland

Sportvisserij MidWest Nederland heeft 130.000 leden. De hengelsport vereniging heeft een convenant afgesloten met Stichting Herstelling (moeilijk opvoedbare jongeren) en ruimen 1 - 2x per jaar op langs het Noordzeekanaal.

Rol aanpak (stortsteen)oevers en kades:

- inventarisatie opruimacties en betere zichtbaarheid,
- achterban informeren en voorzieningen visplekken evt. verbeteren

Plastic Soup Foundation

Plastic Soup Foundation (PSF) een halt toeroepen aan de toenemende verontreiniging van de oceanen met plastics. Daartoe werkt zij nauw samen met kop lopende deskundigen, onderzoekers en bedrijven. PSF wil een beweging vormen en steunen, die met gebruik van 'social media' burgers actief om medewerking verzoekt, hen inschakelt bij het bedenken en werken aan oplossingen en het verzamelen van good practices.

Rol aanpak (stortsteen)oevers en kades:

- agendalid,
- PR/ verspreiding resultaten

Bijlage 2. Contactgegevens

Waternet	Lilian Berg Rijkswaterstaat West-
Nederland Noord	Arjen Kikkert
Havenbedrijf Port of Amsterdam	Marcel Mannaert (Rolf Pohl)
Sportvisserij MidWest Nederland	Bram van Lith
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Noord	Maarten Hoeve
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Noord	Stefan Kristel
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Noord	Erik van den Beuken
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Zuid	Emiel Booij
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel West	Jos Blijleven (Theo Bosschieter)
Gemeente Amsterdam – Stadsdeel Nieuw West	Constance Steenkamp –Faaij
Rijkswaterstaat WVL	Johanna Minnaard
Rijkswaterstaat WVL	Marloes Holzhauer
Plastic Soup Foundation	Jeroen Dagevos